

Contine
toate
cele cinci
romane
ale seriei

GHIDUL AUTOSTOPISTULUI GALACTIC

DOUGLAS ADAMS

Ediția a III-a

Traducere din limba engleză de
BOGDAN MARCHIDANU

ARMADA
CLASIC

Redactor-șef: Marian COMAN
Coperta: Adnan VASILE
Prepress: Alexandru CSUKOR
Redactor: Nicoleta GHEMENT
Tehnoredactor: Magda BITAY

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ADAMS, DOUGLAS

Ghidul autostopistului galactic / Douglas Adams ; trad. din lb. engleză: Bogdan Marchidanu. -
Ed. a 3-a. - București : Armada, 2023

ISBN 978-606-43-1560-1

I. Marchidanu, Bogdan (trad.)

821.111

Douglas Adams
THE HITCHHIKER'S GUIDE TO THE GALAXY
Copyright © 1979 by Completely Unexpected Productions Ltd

© Nemira, 2005, 2014, 2023

Copyright © Nemira, 2005, 2014, 2023, pentru prezenta ediție în limba română
ARMADA este un imprint al Grupului Editorial **NEMIRA**.

Tiparul executat de tipografia ArtPrint.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1560-1

INTRODUCERE

UN GHID AL GHIDULUI

CÂTEVA REMARCI INUTILE
DIN PARTEA AUTORULUI

Istoria *Ghidului* a devenit atât de complicată, încât, ori de câte ori o relatez, mă contrazic singur și, când reușesc s-o spun ca lumea, sunt citat greșit. Ca atare, publicarea acestei ediții care conține toate cele cinci romane ale seriei pare o ocazie bună ca să pun lucrurile în ordine – sau măcar să le încurc definitiv. Orice este scris greșit aici este, din punctul meu de vedere, greșit pentru totdeauna.

Ideea titlului mi-a venit prima dată în vreme ce zăceam beat pe un câmp de lângă Innsbruck, Austria, în 1971. Mă rog, nu eram chiar beat, ci mă încerca cea amețeală ca atunci când bei două beri Gösser tari după ce n-ai mâncat absolut nimic de două zile, din cauză că ești un biet autostopist lefter. Mai precis, mă refer aici la o ușoară incapacitate de a mă ridica în picioare.

Călătoream având la mine un exemplar din *Ghidul autostopistului prin Europa* de Ken Welsh, un exemplar extrem de „muncit“, pe care îl împrumutasem de la cineva. De fapt, cum lucrurile se petreceau în 1971 și cum eu încă am acel exemplar, probabil că el trebuie să figureze ca furat. Nu aveam niciun exemplar din *Europa cu cinci dolari pe zi* (cum se numea atunci), pentru că nu îmi permiteam financiar.

Câmpul de sub mine și din jurul meu era, treptat și leneș, cuprins de noapte. Mă întrebam unde puteam să mă duc ca să fie mai ieftin decât în Innsbruck, totul în jur să se învârtă mai puțin și să nu pățesc ce pățisem în acea după-amiază în Innsbruck.

Și iată ce pățisem. Umblasem prin oraș încercând să găsesc o adresă anume și, la un moment dat, simțindu-mă complet rătăcit, m-am oprit să cer îndrumare din partea unui om de pe stradă. Știam că nu avea să-mi fie ușor, deoarece nu vorbesc germana, dar am fost surprins să descopăr cât de greu îmi era să comunic cu acest om. Treptat,

adevărul m-a copleșit în vreme ce ne străduiam amândoi, inutil, să ne înțelegem. Dintre toți oamenii din Innsbruck pe care i-aș fi putut ruga să mă îndrume, alesesem unul care nu vorbea nici engleza, nici franceza și, în plus, mai era și surd, și mut. Dând de mai multe ori din mână în chip de scuze sincere, m-am îndepărtat și, câteva minute mai târziu, pe o altă stradă, m-am oprit și am întrebat un alt om, care s-a dovedit a fi tot surd și mut, moment în care am cumpărat berile.

M-am aventurat din nou pe stradă. Am încercat iarăși.

Când cel de-al treilea om căruia m-am adresat s-a dovedit surd, mut și în plus orb, am început să simt o greutate teribilă așezându-se pe umerii mei; oriîn-cotro mă uitam, copacii și clădirile căpătau un aspect întunecat și amenințător. Mi-am strâns haina mai bine pe trup și am pornit repede de-a lungul străzii, înfiorat de o pală bruscă de vânt. M-am ciocnit de cineva și am îngăimat o scuza, dar omul era surd, mut și incapabil să mă înțeleagă. Cerul mă privea urât. Trotuarul părea să se vălătucească și să se rotească. Dacă n-aș fi cotit chiar atunci din întâmplare pe o stradă lăturalnică și n-aș fi trecut pe lângă un hotel în care se ținea o convenție a surdomușilor, probabil că mintea mea ar fi luat-o complet razna și mi-aș fi petrecut restul vieții scriind genul de cărți pentru care a devenit faimos Kafka.

Așa că m-am dus să mă întind pe un câmp, împreună cu *Ghidul autostopistului prin Europa*, iar atunci când au apărut stelele, mi-a trecut prin minte că, dacă cineva ar scrie și *Ghidul autostopistului galactic*, eu, unul, aș țâșni spre el ca din pușcă. Cu acest gând întipărit în creier am adormit și am uitat de acest subiect timp de vreo șase ani.

M-am dus la Universitatea Cambridge. Am făcut câteva băi și mi-am luat diploma în engleză. M-au îngrijorat enorm fetele și ceea ce i s-a întâmplat bicicletei mele. Ulterior am devenit scriitor și am lucrat la o groază de chestii care au fost aproape incredibil de reușite, dar care de fapt nici nu au văzut lumina zilei. Alți scriitori înțeleg ce vreau să spun.

Ideea mea preferată era să scriu ceva care să combine comedia și genul science-fiction. Această obsesie mă ducea la disperare și mă înfunda în datorii. Nimeni nu era interesat de proiectul meu. Într-un târziu, a apărut un om, un producător de emisiuni de la BBC, pe nume Simon Brett, care avea aceeași idee: să combine comedia cu genul science-fiction. Cu toate că Simon a produs doar primul episod înainte de a părăsi BBC-ul ca să se dedice propriilor scrieri (este autorul romanelor polițiste cu Charles Paris),

îi datorez recunoștința mea eternă, pentru că a făcut ca ideea să se transforme în realitate. După el a venit legendarul Geoffrey.

În formula originală, spectacolul avea să fie un pic diferit. În acele momente eram cam supărat pe lume și alcătuisem o serie de șase povești diferite, fiecare dintre ele încheindu-se cu distrugerea omenirii într-un alt mod și pentru un alt motiv. Spectacolul urma să fie intitulat „Sfârșiturile Pământului“.

În vreme ce eram ocupat cu detaliile primei povești – în care Pământul era distrus pentru a se face loc unei noi rute superrapide prin hiperspațiu – mi-am dat seama că aveam nevoie de cineva de pe o altă planetă care să-i spună cititorului ce se întâmplă și să ofere poveștii contextul de care avea nevoie. Așa că trebuia să îmi imaginez cine era personajul și ce căuta el pe Pământ.

Am hotărât să-l botez Ford Prefect. (Era o glumă care le scăpa complet spectatorilor de origine americană, de vreme ce ei nu auziseră niciodată de o mașină cu un astfel de nume și mulți se gândeau că de fapt e vorba de o greșeală de ortografie, în loc de „Perfect“.) Am explicat în text că munca minimă de documentare pe care personajul meu extraterestru o efectuase înainte de a ajunge pe această planetă îl condusese la ideea că un astfel de nume ar fi fost „destul de insignifiant“. El pur și simplu greșise în privința formei dominante de viață. Cum putea apărea o asemenea greșeală? Mi-am amintit de vremea când făceam autostopul prin Europa și descopeream adesea că informațiile sau sfaturile primite erau depășite sau eronate. Cele mai multe însă proveneau din relatări ale experiențelor de drumeție trăite de alți oameni.

În acel moment mi-a revenit brusc în minte, din colțișorul în care se ascundea, numele *Ghidul autostopistului galactic*. Am decis ca Ford să fie un cercetător care strânge date pentru *Ghid*. Imediat ce am început să lucrez la acest concept, el s-a deplasat inexorabil către centrul poveștii, iar restul, așa cum ar spune creatorul originalului Ford Prefect, este istorie.

Așa cum mulți oameni vor afla cu surprindere, povestea a crescut într-o manieră plină de convulsii. Scriind episodic, când încheiam un episod habar n-aveam ce va conține următorul. Ca atare, atunci când în meandrele evoluției poveștii un eveniment părea să ilumineze brusc scena, eram la fel de surprins ca oricine altcineva.

Cred că atitudinea BBC față de spectacol, câtă vreme acesta s-a aflat în producție, a fost asemănătoare cu cea pe care o avea Macbeth față de uciderea oamenilor – dubii inițiale, urmate de entuziasm moderat, apoi de griji din ce

în ce mai mari, odată cu amplificarea fenomenului și cu lipsa unui orizont imaginabil de încheiere. Relatările conform cărora eu, Geoffrey și inginerii de sunet stăteam îngropați într-un studio subteran săptămâni în șir ca să producem un singur efect sonor, în timpul în care alții produceau seriale întregi (și, totodată, furând timpul de studio al altora ca să facem asta), erau negate cu putere de noi, deși erau cât se poate de adevărate.

Bugetul spectacolului a crescut până la nivelul câtorva secunde din serialul *Dallas*. Dacă n-ar fi mers...

Primul episod a fost transmis din studioul 4 al BBC la ora 22:30, miercuri, 8 martie 1978, în artificiile scânteietoare ale lipsei complete de publicitate. Poate că liliecii l-au ascultat. Un câine singuratic a lătrat.

După două săptămâni, au sosit vreo două scrisori. Așadar, cineva ascultase. Oamenilor cu care am vorbit părea să le placă Marvin, androidul paranoic, pe care îl concepusem ca personaj pentru o singură scenă de comedie, după care se dezvoltase ca personaj în toată puterea cuvântului, la insistențele lui Geoffrey.

După aceea, mai mulți editori au devenit interesați, așa că până la urmă Pan Books mi-a cerut să adun toate episoadele într-o carte. După multe amânări, ascunderi, scuze inventate și băi îndelungate, am reușit să fac treaba în proporție de două treimi. În acel punct, editorii mi-au spus, cu voce amabilă și politicoasă, că depășisem deja zece termene-limită, așa că m-au rugat să termin pagina la care lucram și să le predau ce aveam.

Între timp, mi-am găsit de lucru încercând să scriu un alt serial, totodată scenografiind *Dr. Who*, pentru că un serial radio propriu, chiar dacă sună foarte măgulitor, mai ales când îți spune cineva că a auzit despre tine, nu reușește să-ți pună și ceva consistent pe masă.

Așadar, cam asta era situația în septembrie 1979, când a fost publicat *Ghidul autostopistului galactic*. Volumul a apărut în lista celor mai bine vândute cărți, publicată de *Sunday Times*, pe poziția unu și s-a încăpățânat să rămână acolo. În mod clar, cineva ascultase emisiunile radio.

De aici lucrurile se complică și asta mi s-a cerut să explic în această introducere. *Ghidul* a apărut sub atât de multe forme – cărți, emisiuni radio, serial de televiziune, discuri și în curând un film de lungmetraj – de fiecare dată cu o abordare diferită a poveștii, încât chiar și cei mai înfocați adepți ai săi și-au manifestat uneori nedumerirea.

Așadar, iată cum stau lucrurile cu diferitele versiuni – fără a mai include aici și cele câteva versiuni scenice, care ar complica și mai mult lucrurile.

Serialul radio a început în martie 1978. Prima serie a constat din șase programe radio, sau „tomuri“, cum erau ele numite. De la tomul 1 la 6. Ușor. Ulterior, în același an a fost înregistrat și transmis încă un episod, cunoscut mai bine ca episodul de Crăciun. Nu conținea niciun fel de referire la sărbătoarea Crăciunului. I s-a spus așa deoarece a fost transmis pentru prima dată pe 24 decembrie, adică nu chiar în ziua de Crăciun. După asta, lucrurile s-au complicat cu adevărat.

În toamna lui 1979 a fost publicată prima carte din seria *Autostopistul*, cu numele *Ghidul autostopistului galactic*. Era o versiune substanțial extinsă a primelor patru episoade din serialul radio, în care unele personaje se comportau cu totul altfel, iar altele se comportau exact la fel, însă din motive cu totul diferite, fapt care duce la același rezultat, dar economisește rescrierea dialogurilor.

Cam în aceeași perioadă a fost scos un disc dublu, care era o versiune ușor restrânsă a primelor patru episoade din serialul radio.

Nu era vorba despre înregistrările originale, transmise în eter, ci de înregistrări cu totul noi ale aceluiași scenariu. Chestia asta s-a întâmplat deoarece la serialul radio folosisem muzică de pe discuri de gramofon, ceea ce merge bine într-o emisiune radio, dar este un dezastru în cazul unui disc.

În ianuarie 1980 au fost transmise cinci episoade din *Ghidul autostopistului galactic* într-o singură săptămână, aducând numărul episoadelor la un total de douăsprezece. În toamna lui 1980 a fost publicat al doilea volum al *Autostopistului* în Marea Britanie, cam în aceeași perioadă în care Editura Harmony Books a publicat primul volum în Statele Unite. Acest al doilea volum reprezenta o versiune substanțial revăzută, revizuită și restrânsă a episoadelor 7, 8, 9, 10, 11, 12, 5 și 6 (în această ordine) din serialul radio *Ghidul autostopistului galactic*. Ca mutarea să nu pară prea îndrăznească, volumul a fost botezat *Restaurantul de la Capătul Universului*, deoarece includea materialul din episodul radio numărul 5 al *Ghidului autostopistului galactic*, în care acțiunea se petrecea într-un restaurant numit Milliways, sau „Restaurantul de la Capătul Universului“.

Cam în aceeași perioadă a fost scos un al doilea disc, pe care era prezentată o versiune rescrisă și extinsă a episoadelor 5 și 6 din serialul radio. Acest disc a fost și el botezat *Restaurantul de la Capătul Universului*.

Între timp, BBC a creat un serial de șase episoade pentru televiziune din *Ghidul autostopistului galactic*, pe care le-a transmis în ianuarie 1981. Serialul s-a bazat mai mult sau mai puțin pe primele șase episoade ale serialului radio. Cu alte cuvinte, a încorporat cea mai mare parte a cărții *Ghidul autostopistului galactic* și a doua jumătate a cărții *Restaurantul de la Capătul Universului*. Ca atare, deși serialul a urmărit structura de bază a spectacolelor radio, el a încorporat și revizuirile cărților.

În ianuarie 1982, Harmony Books a publicat *Restaurantul de la Capătul Universului* în Statele Unite.

În vara lui 1982 a apărut o a treia carte *Autostopistul*, simultan în Marea Britanie și Statele Unite, intitulată *Viața, universul și tot restul*.

De această dată, cartea nu se baza pe nimic auzit la radio sau văzut la televizor. De fapt, ea contrazicea în mod esențial episoadele 7, 8, 9, 10, 11 și 12 din serialul radio. Dacă vă amintiți, aceste episoade din *Ghidul autostopistului galactic* fuseseră deja încorporate în forma revizuită a cărții intitulate *Restaurantul de la Capătul Universului*.

Ajuns aici, am plecat în America să scriu un scenariu de film care n-a avut nicio legătură cu ceea ce se întâmplase până atunci și, cum realizarea acestui film a fost amânată (un zvon care circula spunea că filmările vor începe cu puțin înainte de... Paștele cailor), am scris o a patra și ultimă carte din trilogie, *La revedere și mulțumesc pentru pește*. Cartea a fost publicată în Marea Britanie și în Statele Unite în toamna lui 1984 și a contrazis absolut tot ce apăruse până atunci, inclusiv pe ea însăși.

Oamenii mă întreabă adesea cum pot ei, în atari circumstanțe, să părăsească această planetă, așa că le-am pregătit câteva scurte instrucțiuni.

CUM SE POATE PLECA DE PE PLANETĂ

1. Sunați la NASA. Numărul de telefon este (731) 483-3111. Explicați că e foarte important să plecați cât mai curând posibil.
2. Dacă ei nu cooperează, telefonați oricărui prieten de la Casa Albă – (202) 456-1414 – ca să vă pună o vorbă bună pe lângă tipii de la NASA.

3. Dacă nu aveți prieteni la Casa Albă, telefonați la Kremlin (cereți operatoarei să vă facă legătura cu numărul 0107-095-295-9051). Nici cei de la Kremlin nu au prieteni acolo (cel puțin nu au prieteni pe care să-i facă publici), dar se pare că dispun de ceva influență, așa că puteți încerca.

4. Dacă nici asta nu merge, telefonați-i papei pentru îndrumări. Numărul de telefon este 011-39-6-6982 și centrala lui telefonică, bănuiesc, este infailibilă.

5. Dacă toate aceste tentative eșuează, faceți semn unei farfurii zburătoare aflate în trecere și explicați-le celor dinăuntru că este extrem de important să plecați înainte de a primi factura telefonică.

DOUGLAS ADAMS

Los Angeles, 1983, și Londra, 1985